

Sygn. akt I KO 32/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lipca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Jarosław Matras

SSN Marek Pietruszyński

w sprawie **L. O.**

w przedmiocie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 12 lipca 2021 r.

wniosku Prokuratora Okręgowego w P.

o wznowienie na korzyść skazanego L. O. postępowania zakończonego

zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu

z dnia 22 maja 2018 r., sygn. akt II AKa 80/18,

utrzymującym w mocy wyrok łączny Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 12 marca 2018 r., sygn. akt XVI K 18/18

1. na podstawie art. 542 § 1 k.p.k., art. 540 § 2 k.p.k. i art. 547 § 2 k.p.k. wznawia postępowanie w sprawie L. O. o wydanie wyroku łącznego, zakończone prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 maja 2018 r., sygn. akt II AKa 80/18, utrzymującym w mocy wyrok łączny Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 marca 2018 r., sygn. akt XVI K 18/18;

2. uchyla wyroki wskazane w pkt 1 i przekazuje sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu;

3. kosztami postępowania o wznowienie postępowania, w tym jego wydatkami, obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

L. O. został skazany prawomocnymi wyrokami:

- I. Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w Poznaniu z dnia 2 lutego 2017 r., sygn. akt VIII K 754/17, zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 30 sierpnia 2017 r., sygn. akt IV Ka 566/17, za przestępstwo z art. 226 § 1 k.k. i art. 222 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione w dniu 14 maja 2014 r., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Skazany odbywał karę w okresie od dnia 19 listopada 2018 r. do dnia 15 września 2019 r.;
- II. Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w Poznaniu z dnia 10 maja 2017 r., sygn. akt VIII K 114/16, zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 4 października 2017 r., sygn. akt IV Ka 934/17, za przestępstwo z art. 226 § 1 k.k. i art. 222 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 9 września 2015 r., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności. Skazany odbywał karę w okresie od dnia 23 stycznia 2018 r. do dnia 19 listopada 2018 r.;
- III. Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z dnia 7 marca 2017 r., sygn. akt II K 263/15, za:
 - a) ciąg 4 przestępstw z art. 279 § 1 k.k. w zb. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnionych w okresie od dnia 15 października 2004 r. do dnia 17 marca 2005 r., na karę 4 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w rozmiarze 200 stawek dziennych po 15 zł każda;
 - b) ciąg 2 przestępstw z art. 279 § 1 k.k. popełnionych w okresie od dnia 8/9 sierpnia 2002 r. do dnia 26 września 2002 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w rozmiarze 100 stawek dziennych po 15 każda;
 - c) ciąg 2 przestępstw z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 286 § 1 k.k. oraz z art. 286 § 1 k.k. popełnionych w okresie od dnia 18 lutego 2005 r. do dnia 15 marca 2005 r., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz grzywnę w rozmiarze 100 stawek dziennych po 15 każda;

d) przestępstwo z art. 282 k.k., popełnione w 2005 r., przed 27 września na karę 1 roku pozbawienia wolności oraz grzywnę w rozmiarze 100 stawek dziennych po 15 każda,

- przy czym kary jednostkowe połączono i sprowadzono do kary łącznej 5 lat pozbawienia wolności oraz grzywny w wymiarze 300 stawek dziennych po 15 zł każda. Skazany odbywa karę w okresie od dnia 14 marca 2022 r. do dnia 13 marca 2027 r.;

IV. wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 30 sierpnia 2017 r., sygn. akt XVI K 134/17, którym połączono skazanemu kary pozbawienia wolności, orzeczone następującymi wyrokami:

- Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z dnia 25 kwietnia 2006 r., sygn. akt II K 516/05, za czyn z art. 158 § 1 k.k. popełniony w dniu 2 maja 2001 r., na karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności;
- Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 27 kwietnia 2006 r., sygn. akt II K 1182/05, za czyn z art. 280 § 1 k.k. popełniony w dniu 26 lipca 2000 r., na karę 4 lat pozbawienia wolności oraz grzywnę w wysokości 100 stawek dziennych po 30 zł każda;
- Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z dnia 20 lutego 2007 r., sygn. akt II K 587/05, za czyny:
 - a. z art. 197 § 1 k.k., popełniony w nocy z 11 na 12 grudnia 2002 r., na karę 3 lat pozbawienia wolności;
 - b. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 197 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § k.k., popełniony w nocy z 11 na 12 grudnia 2002 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności;
 - c. z art. 288 § 1 k.k., popełniony w dniu 1 września 2002 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności;
 - d. z art. 190 § 1 k.k., popełniony w dniu 1 września 2002 r., na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności;
 - e. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k., popełniony w dniu 1 września 2002 r., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności;
 - f. z art. 226 § 1 k.k., popełniony w dniu 16 stycznia 2003 r., na karę 3 miesięcy pobawienia wolności;

z wymierzeniem kary łącznej 5 lat pozbawienia wolności;

- Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 października 2013 r., sygn. akt XII K 39/12, za czyny:
 - a. z art. 258 § 1 k.k., popełniony w okresach od lutego 2001 r. do 12 stycznia 2002 r., od kwietnia 2002 r. do 16 stycznia 2003 r. oraz od października 2004 r. do września 2005 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności;
 - b. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 252 § 1 k.k., popełniony w dniu 24 sierpnia 2005 r., na karę 3 lat pozbawienia wolności;

z wymierzeniem kary łącznej 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

- Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 15 kwietnia 2015 r., sygn. akt XII K 71/14, za czyny:
 - a. z art. 280 § 2 k.k. w zb. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełniony w nieustalonym dniu latem 2000 r., na karę 4 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wymiarze 200 stawek dziennych po 20 zł każda;
 - b. z art. 252 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełniony w nieustalonym dniu w październiku 2002 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 150 stawek dziennych grzywny po 20 zł każda;
 - c. z art. 282 k.k. w zw. z art. 65 § 1 k.k., popełniony w nieustalonym dniu pod koniec 2000 r., na karę 3 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 350 stawek dziennych po 20 zł każda;

z wymierzeniem kary łącznej 7 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz łącznej kary grzywny w wysokości 500 stawek dziennych po 20 zł każda;

- Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 29 września 2016 r., sygn. akt XVI K 137/12, za czyn z art. 252 § 1 k.k., popełniony w okresie od 27 lutego 2001 r. do 2 marca 2001 r. na karę 4 lat pozbawienia wolności;

- przy czym skazanemu wyrokiem łącznym wymierzono karę łączną 15 lat pozbawienia wolności, którą odbywa w okresie od dnia 15 września 2019 r. do dnia 14 marca 2022 r.;

a nadto połączono kary grzywny orzeczone następującymi wyrokami:

- Sądu Rejonowego w Płocku z dnia 27 kwietnia 2006 r. o sygn. akt II K 1182/05;
- Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 10 października 2013 r. o sygn. akt XI 1 K 39/12;
- Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 15 kwietnia 2015 r. o sygn. akt XII K 71/14, przy czym wymierzono karę łączną 540 stawek dziennych grzywny po 30 zł każda.

Sąd Okręgowy w Poznaniu w wyroku łącznym z dnia 12 marca 2018 r., sygn. akt XVI K 18/18, po ustaleniu skazań wyżej wymienionymi prawomocnymi wyrokami:

1. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 k.k. połączył L. O. kary i kary łączne pozbawienia wolności orzeczone wyrokami opisanymi w punktach I–IV i wymierzył skazanemu karę łączną 19 lat pozbawienia wolności;
2. na podstawie art. 85 § 1 i 2 k.k. i art. 86 § 1 i 2 k.k. połączył skazanemu L. O. kary i kary łączne grzywny orzeczone wyrokami opisanymi w punktach III oraz IV i wymierzył mu karę łączną grzywny w wymiarze 720 stawek dziennych przy ustaleniu wysokości jednej stawki dziennej na kwotę 10 zł;
3. na podstawie art. 577 k.p.k. zaliczył skazanemu na poczet orzeczonej w punkcie 1 kary łącznej pozbawienia wolności okres odbytej kary w sprawie Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 20 czerwca 2016 r., sygn. akt XVIII K 237/15 od dnia 16 stycznia 2003 r. do dnia 27 października 2003 r., od dnia 21 listopada 2003 r. do dnia 10 września 2004 r., od dnia 27 września 2005 r. do dnia 27 grudnia 2006 r., od dnia 6 kwietnia 2007 r. do dnia 18 grudnia 2008 r. i od dnia 6 lutego 2009 r. do dnia 4 lutego 2014 r. oraz okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie Sądu Okręgowego w Poznaniu o sygn. akt XVI K 137/12 (dawniej XVI K 173/10 Sądu Okręgowego w Poznaniu) od dnia 4 lutego 2014 roku , godz. 9:15 do dnia 14 sierpnia 2014 r. godz. 9:15;
4. na podstawie art. 577 k.p.k. na poczet orzeczonej w punkcie II kary łącznej grzywny zaliczył okres wykonywania zastępczej kary pozbawienia wolności w wymiarze 50 dni w sprawie o sygn. akt II K 1182/05 - od dnia 18 grudnia 2008 r. do dnia 6 lutego 2008 r.;
5. na podstawie art. 576 § 1 k.p.k. stwierdził, że pozostałe rozstrzygnięcia ze spraw podlegających łączeniu, nieobjęte karą łączną, podlegają odrębnemu wykonaniu.

Wskazane rozstrzygnięcie zostało zaskarżone apelacją obrońcy w części dotyczącej orzeczenia o karze. W treści tego środka odwoławczego podniesiono zarzut rażąco niewspółmiernej surowości orzeczonej łącznej kary pozbawienia wolności. Jednocześnie obrońca skazanego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez wymierzenie L. O. łagodniejszej łącznej kary pozbawienia wolności.

Po rozpoznaniu apelacji wyrokiem z dnia 22 maja 2018 r., sygn. akt II AKa 80/18, Sąd Apelacyjny w Poznaniu utrzymał w mocy zaskarżony wyrok łączny.

W dniu 16 marca 2022 r. do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek Prokuratora Okręgowego w Poznaniu o wznowienie na korzyść skazanego L. O. – w oparciu o treść art. 540 § 2 k.p.k. – postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 maja 2018 r., w sprawie II AKa 80/18, utrzymującym w mocy wyrok łączny Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 marca 2018 r., w sprawie o sygn. akt XVI K 18/18,

Skarżący wniósł, po wznowieniu postępowania, o uchylenie prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 maja 2018 r., sygn. akt II AKa 80/18 oraz wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 marca 2018 r., sygn. akt XVI K 18/18 i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Uzasadniając tak sformułowane wnioski Prokurator Okręgowy w Poznaniu argumentował, że Sąd Okręgowy w Poznaniu (co zaaprobował także Sąd Odwoławczy) zastosował przy połączeniu skazań L. O. przepisy o karze łącznej w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania, tj. po nowelizacji, dokonanej ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy - Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 roku, poz. 396), która weszła w życie z dniem 1 lipca 2015 r., w tym:

- art. 85 § 2 k.k., zgodnie z którym podstawą orzeczenia kary łącznej były wymierzone i podlegające wykonaniu, z zastrzeżeniem art. 89 k.k., w całości lub w części kary lub kary łączne za przestępstwa, o których mowa w § 1 tego przepisu;
- art. 86 § 1 k.k., pozwalający na wymierzenie kary łącznej od najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając 20 lat pozbawienia wolności, z tym, że określone w nim zasady, z mocy § 4 tego

przepisu, znajdowały odpowiednie zastosowanie, jeżeli przynajmniej jedną z kar podlegających łączeniu była już orzeczona wcześniej kara łączna.

Powyższe, jak to zauważył wnioskodawca, spowodowało uznanie przez Sąd Okręgowy konieczności orzeczenia kary łącznej pozbawienia wolności w wymiarze od 15 lat pozbawienia wolności (przy zastosowaniu zasady absorpcji) do 20 lat pozbawienia wolności (przy zastosowaniu zasady kumulacji, w uwzględnieniu brzmienia przepisu art. 86 § 1 k.k.), co w konsekwencji pozwoliło na wymierzenie oskarżonemu L. O. w wyroku łącznym kary łącznej 19 lat pozbawienia wolności (s. 94 akt sprawy w uzasadnianiu do wyroku łącznego sporządzonego w sprawie o sygn. akt XVI K 18/18). Tymczasem, jak to podniesiono w uzasadnieniu wniosku o wznowienie postępowania, art. 86 § 4 k.k. – w zakresie, w jakim różnicuje sytuacje osób, wobec których zastosowanie miała już wcześniej instytucja kary łącznej, od osób, co do których ta instytucja zastosowania nie miała, w ten sposób, że umożliwia w stosunku do tej pierwszej kategorii osób podwyższenie dolnej granicy kary łącznej, a także orzeczenie kary rodzajowo surowszej, tj. kary 25 lat pozbawienia wolności – uznany został za niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji RP [wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 kwietnia 2019 r., K 14/17 (Dz. U. z 2019 r. poz. 858)].

Wobec powyższego, w ocenie wnioskodawcy, zaktualizowała się w sprawie dotyczącej skazanego L. O. przesłanka wznowienia postępowania w oparciu o art. 540 § 2 k.p.k., ponieważ Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej obowiązującego w dacie orzekania przepisu, który zastosował Sąd Okręgowy w Poznaniu przy wydawaniu wyroku łącznego.

Zdaniem Prokuratora, dolna granica kary łącznej pozbawienia wolności, jaka powinna zostać wzięta pod uwagę przy wydawaniu wyroku łącznego wobec L. O., przy przyjęciu, że przepisy Kodeksu karnego obowiązujące od dnia 1 lipca 2015 r. są względniejsze dla skazanego, jest znacznie niższa od tej przyjętej w wskazanym na wstępie wniosku wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 marca 2018 r.

Jednocześnie wnioskodawca w dalszej części wniosku o wznowienie postępowania poczynił szerokie rozważania co do możliwości zastosowania w odniesieniu do skazanego L. O. jako względniejszych przepisów obowiązujących do dnia 30 czerwca 2015 r.

W pisemnym stanowisku prokurator Prokuratury Krajowej wniósł o uwzględnienie wniosku Prokuratora Okręgowego w Poznaniu o wznowienie postępowania sądowego zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 maja 2018 r., w sprawie II AKa 80/18 utrzymującym w mocy wyrok łączny Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 marca 2018 r., w sprawie o sygn. akt XVI K 18/18. Wskazał, że aprobuje argumentację przedstawioną w tym wniosku o wznowienie i że zostały wypełnione kryteria ujęte w przepisie art. 540 § 2 k.p.k., podkreślając jednocześnie, że orzeczenie będące podstawą wniosku zostało wydane przez Trybunał Konstytucyjny po wydaniu kwestionowanego wyroku łącznego opartego o niekonstytucyjny przepis.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek Prokuratora Okręgowego w Poznaniu o wznowienie – na podstawie art. 540 § 2 k.p.k. – postępowania sądowego w przedmiocie wyroku łącznego w sprawie skazanego L. O. oraz w konsekwencji tego uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu oraz poprzedzającego go wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Poznaniu i przekazanie sprawy temu ostatniemu Sądowi do ponownego rozpoznania, zasługiwał na uwzględnienie.

Stosownie do treści art. 540 § 2 k.p.k., przesłanką wznowienia postępowania na korzyść strony jest wydanie orzeczenia o niezgodności z Konstytucją przepisu, na podstawie którego zostało wydane rozstrzygnięcie w postępowaniu mającym być przedmiotem wznowienia. Opisany w tym unormowaniu warunek wznowienia postępowania, jak trafnie zauważył i uzasadnił wnioskodawca, zaktualizował się w realiach analizowanej sprawy.

Przywołany wcześniej wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 kwietnia 2019 r., K 14/17 (Dz. U. z 2019 r. poz. 858) nie derogował w całości art. 86 § 4 k.k., ale tę normę prawną, która miała znaczenie przy określaniu granic kary łącznej orzeczonej wcześniej wyrokiem łącznym wobec skazanego L. O.. W orzeczeniu tym Trybunał stwierdził zakresowo niekonstytucyjność art. 86 § 4 k.k. Stosownie zatem do treści art. 190 ust. 3 w zw. z art. 190 ust. 2 Konstytucji RP normy prawne, których dotyczy wskazany wyrok Trybunału, utraciły moc obowiązującą w dniu jego ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, czyli od dnia 9 maja 2019 r. Od tego dnia

obowiązuje więc zmiana normatywna uwzględniająca przywołany powyżej wyrok, podlegająca uwzględnieniu przy orzekaniu o karze łącznej w wyroku łącznym (szerzej na ten temat: B. Nita-Światłowska, Orzekanie kary łącznej w wyroku łącznym po zmianach normatywnych spowodowanych wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 18.04.2019 r., K 14/17, PS 2020, nr 2, s. 47 i n. oraz M. Cichoński, Orzekanie kary łącznej w wyroku łącznym po zmianach normatywnych spowodowanych wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 18.04.2019 r., K 14/17. Uwagi polemiczne do artykułu SSA dr hab. B. Nity-Światłowskiej, PS 2022, nr 2, s. 92 i n.). Według stanowiska Trybunału Konstytucyjnego wyrażonego w przywołanym wyroku „Art. 86 § 4 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz. U. z 2018 r. poz. 1600, z późn. zm.) w zakresie, w jakim różnicuje sytuacje osób, wobec których zastosowanie miała już wcześniej instytucja kary łącznej, od osób, co do których ta instytucja zastosowania nie miała, w ten sposób, że umożliwia w stosunku do tej pierwszej kategorii osób podwyższenie dolnej granicy kary łącznej, a także orzeczenie kary rodzajowo surowszej, tj. kary 25 lat pozbawienia wolności, jest niezgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.”.

Ogłoszenie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 18 kwietnia 2019 r. w Dzienniku Ustaw spowodowało więc utratę mocy obowiązującej dwóch norm prawnych wynikających z art. 86 § 4 k.k. w związku: 1) z art. 86 § 1 k.k. oraz art. 568a § 1 k.p.k. oraz 2) z art. 86 § 1a k.k. w zw. z art. 568a § 1 k.p.k., których zastosowanie przez orzekające w sprawie skazanego sądy mogło potencjalnie rzutować na treść wydanego wyroku łącznego. Pierwsza z nich dotyczy możliwości ustalenia dolnej granicy wymiaru kary łącznej w wysokości odpowiadającej najsurowszej z podlegających łączeniu kar łącznych, druga zaś możliwości przyjęcia, że przewidziane w art. 86 § 1a k.k. warunki orzeczenia kary 25 lat pozbawienia wolności są spełnione również wówczas, gdy karą orzeczoną w rozmiarze nie mniejszym niż 10 lat pozbawienia wolności jest podlegająca łączeniu orzeczona wcześniej kara łączna (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 października 2019 r., V KO 41/19). Patrząc z tej perspektywy na wystąpienie podstawy wznowienia *propter decreta*, stwierdzić trzeba, że potrzeba wznowienia postępowania w sprawie skazanego L. O. aktualizuje się w związku z

niekonstytucyjnością przepisu art. 86 § 4 k.k. w zakresie skutkującym podwyższenie dolnej granicy kary łącznej, tj. ustalenia jej nie w oparciu o wysokość najsurowszej kary jednostkowej, ale najsurowszej kary łącznej.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, określona w art. 540 § 2 k.p.k. podstawa wznowienia materializuje się tylko wtedy, gdy treść przepisu zakwestionowanego przez Trybunał Konstytucyjny w realny sposób determinowała kształt orzeczenia, którego miałyby zostać wzruszone (por.np.: postanowienie z dnia 26 października 2017 r., V KO 34/17, LEX nr 2382461; wyrok z dnia 21 marca 2017 r., sygn. IV KO 86/16, Lex nr 2254803).

Jak to wskazano na wstępie niniejszych rozważań, wśród orzeczeń połączonych w zakwestionowanym przez Prokuratora Okręgowego w Poznaniu we wniosku o wznowienie wyroku łącznym poza rozstrzygnięciami w ramach, których orzekane były kary jednostkowe oraz kara łączna orzeczona w konsekwencji połączenia kar jednostkowych znajdował się również wyrok łączny Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 30 sierpnia 2017 r., XVI K 134/17, w ramach którego została orzeczona kara łączna 15 lat pozbawienia wolności. Ta właśnie kara, jak wynika wprost z treści wskazanego już wcześniej uzasadnienia wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 marca 2018 r., XVI K 18/18, wyznaczyła – w oparciu o regułę art. 86 § 4 k.k. – dolną granicę orzekania, to jest od 15 lat pozbawienia wolności, w ramach której Sąd Okręgowy w Poznaniu ostatecznie wymierzył skazanemu karę 19 lat pozbawienia wolności. Przepis ten w stanie prawnym obowiązującym od dnia 1 lipca 2015 r. stanowił, że: „Zasady wymiaru kary łącznej określone w § 1-3 stosuje się odpowiednio, jeżeli przynajmniej jedną z kar podlegających łączeniu jest już orzeczona kara łączna”.

Oczywiste jest w związku z tym, że orzeczenie przez Sąd Okręgowy w Poznaniu w ramach pkt. 1 wyroku łącznego kary łącznej pozbawienia uwzględniającej ówczesne brzmienie przepisu art. 86 § 4 k.k., w tym również w zakresie wynikającej z tej części zawartej w nim normy uznanej następnie przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodną z Konstytucją, zaktualizowało podstawę wznowienia postępowania przewidzianą w art. 540 § 2 k.p.k.

Powyższe rozważania znajdują swoje odniesienie również w zakresie pkt. 2 wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 12 marca 2018 r., sygn. akt

XVI K 18/18, a więc co do orzeczenia kary łącznej grzywny, w którym – łącząc kary grzywny wymierzone wyrokiem Sądu Rejonowego w Mińsku Mazowieckim z dnia 7 marca 2017 r., sygn. akt II K 263/15 (pkt III części wstępnej wyroku) oraz wyrokiem łącznym Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 30 sierpnia 2017 r., sygn. akt XVI K 134/17 (pkt IV części wstępnej wyroku) – dolną granicę kary łącznej grzywny określono na 540 stawek dziennych, a więc w wysokości orzeczonej jako kara łączna grzywny w pkt. III wymienionego wyżej jako ostatni wyroku łącznego.

Omówione wyżej zaszłości implikowały, po wznowieniu postępowania, uchylenie zarówno wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu, jak utrzymanego nim w mocy wyroku łącznego Sądu Okręgowego w Poznaniu i przekazanie sprawy w przedmiocie wydania wyroku łącznego do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Wprawdzie art. 440 k.p.k. przewiduje możliwość zmiany przez sąd odwoławczy na korzyść oskarżonego – niezależnie od granic zaskarżenia i podniesionych zarzutów – orzeczenia, którego utrzymanie w mocy byłoby rażąco niesprawiedliwe (co z uwagi na wyrok Trybunału Konstytucyjnego zaktualizowało się w tej sprawie), a jego uchylenie na wskazanej wyżej podstawie możliwe jest jedynie w sytuacji określonej w art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., to tym wypadku zaktualizowała się przesłanka konieczności przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, z uwagi na omówione wyżej odmienne od przyjętych przez sąd *a quo* podstawy orzekania kary łącznej w wyroku łącznym.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Poznaniu weźmie pod uwagę poczynione wyżej rozważania Sądu Najwyższego dotyczące nieobowiązywania normy art. 86 § 4 k.k. w zakresie derogowanym wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego oraz kierunek zaskarżenia. Nie może również tracić z pola widzenia kwestii względności ustaw w rozumieniu art. 4 § 1 k.k., przy uwzględnieniu szerokich rozważań przeprowadzonych w tym przedmiocie w części motywacyjnej złożonego w tej sprawie przez Prokuratora Okręgowego w Poznaniu wniosku o wznowienie postępowania.